

Opgave 2 Uitstralen

Lees het onderstaande artikel.

Nog veertig jaar uitstralen

Geruime tijd geleden is de kerncentrale bij Dodewaard stilgelegd en zijn de splijtstofstaven uit het complex verwijderd.

Inmiddels is de centrale gereedgemaakt om veertig jaar lang zijn straling te verliezen.

Deze straling is afkomstig van twee bronnen: van materiaal dat zelf radioactief geworden is en van spullen die alleen radioactief besmet zijn. De belangrijkste radioactieve stof is

kobalt-60. Deze is ontstaan door de bestraling van het ijzer in de reactorwanden. De halveringstijd is zodanig dat er na veertig jaar minder dan $1/250$ e deel van de hoeveelheid kobalt-60 aanwezig is.

De gebouwen met radioactieve stoffen zijn ommuurd. Bij deze muren mag niet meer dan 4 becquerel per vierkante centimeter radioactiviteit gemeten worden, zo is de eis.

- In het artikel is sprake van zowel bestraling als besmetting.
- 2p **5** Omschrijf beide begrippen zodat duidelijk wordt wat het verschil ertussen is.

- Het ijzer van de reactorwand werd voortdurend met neutronen bestraald, zodat uiteindelijk de isotoop ijzer-59 werd gevormd. IJzer-59 is radioactief.
- 3p **6** Geef de vervalreactie van ijzer-59.

- In het artikel staat een uitspraak over de halveringstijd van kobalt-60.
- 3p **7** Ga met een berekening na of deze uitspraak juist is.

- Kobalt-60 zendt β - en γ -straling uit. Rondom de reactorwand is een betonnen muur gebouwd, die de β -straling volledig absorbeert, maar nog een klein gedeelte van de γ -straling doorlaat. Deze γ -straling heeft een energie van 1,0 MeV.
- 3p **8** Bereken hoe dik de betonnen muur minstens moet zijn opdat de intensiteit van de γ -straling tot 0,10% van de oorspronkelijke waarde gereduceerd wordt.

Een volwassene met een massa van 85 kg staat gedurende 1 minuut aan de buitenzijde van de muur. Zie figuur 3. Veronderstel dat men aan de buitenkant van deze muur een activiteit meet van 4 Bq per cm^2 . Hiermee bedoelt men dat er per cm^2 muuroppervlak 4 γ -deeltjes (van 1,0 MeV) per s worden doorgelaten.

figuur 3

Voor de equivalente dosis (het dosisequivalent) H geldt:

$$H = Q \frac{E}{m}$$

Hierin is:

- H de equivalente dosis (in Sv);
- Q de zogenoemde (stralings)weegfactor (kwaliteitsfactor); in dit geval geldt dat $Q = 1$;
- E de geabsorbeerde stralingsenergie (in J);
- m de massa van de bestraalde persoon (in kg).

- 5p **9** Laat met een berekening zien dat de equivalente dosis die deze persoon ontvangt ver onder de norm ligt die in Binas vermeld staat. Schat daartoe eerst het oppervlak van de man uit figuur 3 dat bestraald wordt en bereken hoeveel γ -deeltjes hem per seconde treffen.